

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU
POSTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75. POLUGODIŠNJE I GO-
DIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO
I UTOŽIVO U ŠIBENIKU.
POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TI-
SKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUGI) — RUKOPISE NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASNI PO CIJENIKU.

Banovinske stvari i koalicija.

Po pisanju novina koalicije, ban Tomašić je već davno morao pasti, a koalicija sa svojim ljudima imala je doći na vladu. Nu niti je Tomašić pao, niti je izgleda da će koalicija doći kamo želi. Kraj Tomašićeve demisije nije primio, nego mu je naprotiv izraženo potpuno pouzdanje, a koaliciji je poručeno, da su svi njezini napadači uzaludni.

Cijenimo da drugačije nije moglo biti. Tomašić je naime onaj ban, kojega je koalicija u velikoj hvalili, uzveličavala kao najvećeg otačbenika. On je onaj, koji je ona silno slušala i pokoravala mu se u svim pitanjima državopravnim, u svim onim pitanjima koja su od bitnosti i od upliva na odnošaje Hrvatske i Ugarske. Tomašić je onaj, koji je odavno prijatelj Khuena i koji je koaliciju doveo klečati pred tim Khuenom, kao pred simbolom magjarske prevlasti i moći nad Hrvatskom. Tomašić je onaj, koji je pokazao svakomu tko hoće da vidi, kako su „političari“ koalicije spremni na svaku sramotu i poniženje hrvatskih prava, samo ako se udovolji njihovim osobnim zahtjevima, osobito ako se udovolji zahtjevu srbskih samostalaca u namještanju njihovih kreatura, a svrgnućem svih onih koji su pod Rhauchom proliji njima služili.

I jer Tomašić nije ih htio ili nije mogao udovoljiti njihovim t. j. srbskim zahtjevima, koalicija je najavila Tomašiću borbu do iztrage.

Onaj isti Tomašić, koji je bio od njih hvaljen i slavjen dok su mislili da se njihovim željam odazivlje, postao je najgorim, najpokvorenijim, najcrnijim, najsamotnijim izrabljivačem javnih ustanova, najpokornijim sluganom Khuenovim itd. itd. čim su uvidili da ih ne sluša.

Tko ih je mogao ozbiljno uzeti? Tko može voditi u državi računa sa takovom oporbom?

U političkim borbama, u narodu koji se bori za svoja prava protiv vlastodržca, tko se radi osobnih svojih posala jednom sramotno poniži pred vlastodržcem, taj više neka se ne javlja kao narodni borac, taj može služiti samo kao sredstvo...

Koaliciju je stigla sudbina koju je ona zaslužila. Tomašić ostaje kao i Khuen, a koalicija može biti samo njihovo sredstvo.

Bio sabor razpušten ili ne, dobio Tomašić proračuna ili ne, on može uvijek pokazati svakomu na što je koalicija pristajala.

I u tom pogledu ima pravo glasilo vanjskog ministarstva, da je u Tomašiću pobjedo dualizam, jer je Tomašić u istinu onaj ban koji je pokazao da u Banovini ciela koalicija nije ništa drugo nego skup krubohoraca koji su programatički i djelotvorno bili i jesu najvjernije sluge svih nagodba.

Što list vanjskog ministarstva, kao i magjarski listovi upisivaju u grieh koaliciji adresu u kojoj da je koalicija dala izražaja svojim trijalističkim težnjama itd., to je prosta poruga, jer se drugim riečima poručuje koaliciji, neka bude u svemu i po svemu pokorna, kako je to od nje bilo očekivati, a onda će moći i dalje služiti. Ne bude li to učinila bacit će ju se kao staro orudje koje više ne služi.

Mi smo uvjereni, da će „samostalci“ a s njima i ostali koalicijonasi razumjeti mig. Vidili smo od njih sve što je kadro poniziti i osramotiti hrvatsku borbu pa nas ne bi iznenadilo da podju još korak dalje, uprav do dna.

U ovim i ovakvim teškim prilikama učiteljivo je da se redovi stranke prava jačaju i u jedno svrstavaju širom svih hrvatskih zemalja.

Borba naroda hrvatskoga ostaje na strani prava.

Šibenik, 31 listopada.

„Narodni List“ se tuži što smo otkrili dalmatinski klub u Beču pravim imenom i što smo mu označili pravi cilj, pa bi htio da prikaže svoje utvaraje pravim Hrvatima, koji i hrvatski rade. Mi nemamo ništa protiv tomu da „Narodni List“ brani interese svojih ljudi, ta to mu je i zadatak. Ali da bi „Narodni List“ mogao uspješno obraniti ih i prikazati ih Hrvatima, trebalo bi da nestane iz poviesti naseg naroda sve ono što je bilo od god. 1908 do danas, a to je nemoguće. A ako on misli da može to učiniti neka kuša, i mi mu kao pravom dalmatincu nećemo ostati dužni odgovara.

A sada na drugo. Ima novina, koje pišu o pravaškim stvarima, za koje mi ne znamo. Po njima će zast. Perić ustupiti mandat Vukoviću, a ovaj će preći u pravaše redove itd. itd. Što bi na ovo rekli? Eto u kratko: mandati se dobivaju u izborima, a glede posala stranke prava odlučuje samo stranka preko svojih vieća i svoje uprave. O pitanju, o kojem je u utvarajskim novinama govora, nije se u krilu stranke prava, kako smo obaviješteni, još nikada razpravljalo.

Makarska.

Izbor zastupnika grada Makarske i odgovor na utvaraško-demokratske laži.

IV.

Fratrika ne dala pravo glasa.

Pravaški protivnici raztrubili, da je njihov šarenjaki kandidat podlegao fratarskom nasliju. Kad nepučeni ovo čita, predpostavlja, da su svi fratri listom glasovali za pravaškog kandidata, i da je njihovim glasovima odlučena pobjeda. Na stvari je pak, da niti jedan fratar nije glasovao, a to s razloga što poznati fratožoder Simonelli, nije hotio priznati fratrika pravo glasa. Dok svi fratri po pokrajini, koji plaćaju ličnu dohodarinu, imali su pravo glasa, u Makarskoj im nije bilo dato; jer je tako hotio glasoviti Simonelli. Sama rieč „lična“ dohodarina izričito govori, da se, dotični prave osobno odmjera, i kao takov bio je odmjeren i mjestinim franjevcima od prvomobne financijalne vlasti, čiji je šef sam kotarski poglavar. Ipak sve ovo nije ni najmanje smetalo Simonellu, da fratrika uskrati izborno pravo, i da time sam sebi dade zaštitu. Glavno je za njega, da ošteći stranku prava, jer je znao da bi svi fratri glasovali za pravaškog kandidata. Zaludu je bilo dokazivanje, kako izborni zakon za sabor nigdje negovori o isključenju fratrika, a kako razne ruzsude najviših vlasti izričito govore, da nije nitko pozvan da iztražuje kô eventualno za koga porez plaća. Sve je bilo utaman; trebalo je pravaše oštetiti sa drugih devet glasova.

Trojici obrtnika uskraćeno pravo glasa.

Mate Visković, Jerko Kovačević, i Lovre Puharić, plaćaju u gradu tolik izravni porez, da spadaju u prve dvije trećine gradskih poreznika, jer tjeraju u gradu obrt i imadu za to koncesiju glaseću za grad Makarsku. Oni cieli dan borave u gradu, a samo idu prenoćiti u dotična sela na periferiji grada. S njima je isti slučaj kao sa raznim obrtnicima i činovnicima zadarskim, koji u Zadru gradu tjeraju obrt i obavljaju svoju službu, a spavaju u Arbanasi, što im ništa ne priče da budu birači grada Zadra. Poznato je, da je porez koji bira; sve se temelji na porezu po našem izbornom redu. Predpostavivši da trojica gospodarstva plaćaju poreza i u izvanjskim občinama, oni po predzanjnoj stavci § 15 mogou izvršiti izborno pravo samo u gradu Makarskoj, kad u njemu tjeraju obrt i plaćaju tolik porez, da spadaju među prve dvije trećine poreznika. Oni uprav ne smjedu glasovati drugodje. Sve ove bistrz zakonске ustanove nisu vriedile za Simonellu, jer je on i u ovome hotio pomoci šarenjaku kandidatu Jurakoviću, a oštetiti pravaškog kandidata sa tri glasa.

Ovdje valja istaknuti posebnu činjenicu, po kojoj nek čitaoci sami prosude do kakovog strančarenja znađe doći poglavar Simonelli. Dok je on zanekao izborno pravo Jerki Kovačeviću, jer da boravi u Kotišini, za on samo prenoćuje u Kotišini, kako dokazamo; dotlen je dao izborno pravo nekome Šumiću, koji trajno boravi baš u Kotišini, a koji nikakovog poroza u gradu neplaća. Dakle jedan zakon za pravaše, a drugi za šarenjake! Ali o ovom slučaju bit će još posebnog govora. Međuto ovim strančarskim postupkom pravaški je kandidat izgubio druga tri birača, koja su po zakonu morala imati izborno pravo u gradu.

Trojicu pravaških birača nezakonito izbrisali.

Odlukom občinskog upravitelja od 25 kolovoza 1911 br. 4101 i 4122 bili su izvršeni u izborne imenike, dosljedno u imenik birača: Glavina Ante p. Pavla, Ravlić Ivana p. Križana i Puharić Jure p. Mate. Njihovo uvrštenje temeljilo se je na posvjedočenju poreznog ureda, kako to glase rečene obč. odluke; i baš Glavina izravnim porezom K 6.61; Ravlić izrav. por. K 10.69, i Puharić izrav. porez K 8.80, premda je notorno, da rečeni plaćaju i više izrav. poreza. — Pošto je trebalo osjegurati šarenjaku Jurakoviću zastupnički mandat, a po što se je bojalo, da šarenjaci uz sve do tadašnje makinacije nisu mnogo sjegurni, ređe je bilo prihvatiti se i nezakonito isbrisanja pravaških birača.

U zadnji čas Simonelli izbrise pogrečenu trojicu, jer da jedan u občie ne plaća porez, a drugi u manjoj mjeri, te da ne mogu pripasti među prve dvije trećine. Zaludu pravaši poreznim podatcima, koje su onog časa primili, neoborivo poglavaru dokazuju, da se rečena trojica ne smjedu isbrisati; jer njegove tvrdnje obaraju primnice poreznog ureda. On ipak ostaje pri svome, tobože opravdavajuć se, da je njemu porez, uboze uređuje saobćio. Predpostavljajući da bi to mogla bit istina, pravaši su tražili od „nepripranosti“ poglavareva, da se ta pogriješka razvidi, jer nije pravo da zbog jedne pogriješke, i tako očite, trojicu izgube izborno pravo, koje im neosporivo pripada. Premda je poglavar za to imao i više nego dovoljna vremena ipak nije hotio to učiniti; niti onda kad su mu pravaši u lice dokazali, da je porezni uređ izjavio, da tako šteta on nije saobćio. Dok je ovako Simonelli sa pravaškim poreznim postupkom, dotlen napeo je sve sile, da skupi heler po heler poreza, kako bi stanoviti Marinko Bibarović, jedan od pouzdanika njegovih, mogao uči među biračej što mu je i uspjelo. Na ovaj nečuvni način, usljed kojeg bi poglavar Simonelli morao kaznenom zakonu odgovarati, oleta su sasvim nazakonito i abusivno tri glasa pravaškomu kandidatu.

Nije se hotjelo uvrstiti šestoricu pravaških poreznika.

Poznato je, da izborni pravilnik za pokraj, sabor ne ustanovljuje rok rekriminacijama. Poznato je da po dosadašnjoj praksi uvrštivalo se je do zadnjeg dana. Primjer god. 1908, kad se je šarenjaka Mihur Rismonda oprezovalo u zadnji čas, i kao takovo uvrstilo u oči samog izbora. Simonelli bio izjavio pravaškom odlaslaniku da je rok rekriminacijama otvoren knjučeno 12 rujna. Usljed ovog njegovog očitovanja, pravaši su na 12 rujna prikazali poglavarstvu podnesak za uvrštenje šestorice svojih istomišljenika, i baš: Mate Buljubašića, Ante Andrijaševića, Jure Bilica, Petra Prdeleta, Luke Prdeleta, Marka Vidaka. Nu zaludu su tražili na sve moguće načine uvrštenje rečene šestorice. Simonelli tekar izvršenjem od 18 rujna 1911 br. 18266 saobću, da ne uznije u pretres prikazani podnesak, s razloga što je rečeni podnesak bio prikazan nakon što je zaključen imenik birača. Kako rekomsom, sam je Simonelli odlučio rok rekriminacijama uključeno 12 rujna, kojeg dana bio je i prikazan podnesak u govoru, ipak on nije hotio uvrstiti zatraže-

nu šestoricu, premda je morao, jer kako naglašeno, izborni pravilnik neustanovljuje rok utocima. Nu radilo se je o šestorici pravaških birača, i po tom se vas postupak Simonellu shvaća. Iz sveg navedenog proizlazi, da je poglavar Simonelli kroz ispravni postupak, nezakonitim načinom, ošteo pravaškog kandidata sa tridesettri glasa, bez onih nezakonitih počinjenih na korist šarenjaka Jurkovića, o kojima ćemo govoriti u idućem članku.

Saborska većina i mi učitelji.

Na našu opravdanu jadikovku, da današnjim našim berivima nemožemo ni živiti ni umrijeti, odgovara nam „N. L.“, glavni organ saborske većine, a u narodu manjine.

„N. L.“ priznaje i kaže, da je naš vapaj sasvim opravdan i da je od zadnjeg zaloga što nam je bio udiejen živez poskupio sto po sto. „N. L.“ ide i dalje te veli, da je živez poskupio i u najzabotnijem selu i da nama mora da je užasno i teško. Za ovim medenim riečima, kojima se pita učiteljstvo ima 50 godina, organ većine sabora uzelo je cifre, te veli, da će Zemaljski Odbor predložiti a nada se, da će narodni predstavnici prihvatiti osnovu, po kojoj će naša beriva biti uređena do krajinj granica financija zemlje. Za ovim pak dodaje da je sve u deficitu što se na nas odnosi, pak i mirovinska zaklada za 120.000 K., a da pokrajina mora nadomirivati svake godine K 789.172,28 za školski proračun, koji će ove godine povrh ove svote iznositi 120.000 K više. „N. L.“ pak zaključuje, da ako je koga kriviti radi naših plata, da je to siromaštie zemlje.

Organ saborske većine, vidi se, požurio se je doznati, što se namjerava učiniti, a da nam se pomogne, na čemu smo mu harni, ali vidi se opet po njegovu pisanju, da se on ne razumije ili da on neće da razumije, kako se vodi taj blaženi proračun i kud ide ono 300.000 K što ih daje ministarstvo za nas, a ne za automobile, konje, kočije i t. d. „N. L.“ zna, kao što znamo i mi, da narod plaća svoj idoprinos za škole u svim mjestima gdje su škole osnovane. „N. L.“ zna, ko što znamo i mi, da je na stotine škola u zemlji zatvoreno, a narod ipak plaća svoj doprinos. „N. L.“ zna ko što znamo i mi, da su ove škole zatvorene s pomankanja učiteljskih sila, a ipak, da se narodu zamažu oči, u vrijeme izbora škole se grade, zgrada je tu, narod svoj doprinos daje, a učitelja nema — zgrade lepa, ali zatvorena.

Lako je ovako povećati školski proračun do najskrajnjih granica, a još tome plaćati najmovinu za školske klupe koje se u prostorijama nalaze od godina i godina. „N. L.“ kao organ saborske većine imao bi u prvom redu preporučiti saborskomu predsjedniku, a zatim svim članovima, da pri izborima manje varaju narod otvorum škola, kad već unapried znadu, da će školu imati, ali ne će imati učitelja, a onda da mjesto dosadašnjeg nemara malo više pažnje posvete suhoparnom izvještaju školskog proračuna, i da vrhu istoga razpravljaju, a o svemu i svječemu, samo ne obonomu, što je važnije, a to su brojke, pak da bez milosrdnja ostricom noža režu sve što je gnjilo i za učiteljstvo i za narod suvišno, pak će vidjeti da ne će biti straha bankrota zemlje radi naših plata.

Mi nebi gonili mak na konac, kako kaže „N. L.“ da gonimo, ali na to nos sil nevolja, za koju „N. L.“ ima samo rieči ali djela?

Mi tražimo i mi hoćemo, da se drži zakon temeljni o pučkim školama, a taj je: „Učitelj treba, da ima takovu i toliku plaću da bude mogou napravi mjestinim prilikama sebe i svoju porodicu pristojno hraniti i odjevati.“ Je li ovaj najvažniji potrebi danas udovoljeno? Nije. Ima li učiteljstvo prava da ovo traži? Ima. A kad ima onda tu prestaje sve.

Bankrota ne treba. Kad nemate sredstava, a vi uzdržite onoliko škola koliko

imate učitelja, ali učitelja pristojno plaćenih jer vam više vriedi imati 400 škola sa zadovoljnim učiteljima, nego 1000 sa gladnima i nezadovoljnim.

U ostalom možemo reći i to otvoreno, da u mnogočemu je baš glavine Zemaljski Odbor kriv našem nesretnom stanju, jer ako ne uobće a ono pojedince mogao bi u više prigoda pomoći, ali njemu bliži su seoski lihvari i krčmarji. Nas se sjećaju za vrijeme izbora — ko saborski predsjednik Ivčević, koji se je javno izrazio, da su mu učitelji spasili mandat — a kad izbori prođu, tad je na tapetu siromaštvo zemlje. Hvala!

Učitelji s viećanja.

Financ ubio Crnogorca.

Zadar, 27 listopada.

Jučer i danas vodila se pred potrotnim sudom rasprava proti financijskom stražaru Vuleliju, optuženom radi umorstva. Predsjedao je Dr. Meličić; suci Gazzari i Jurčev, Državno odvjetništvo zastupao je Dr. Markovčić. Optuženika branio je Dr. Sardelli.

Učin je ovaj: Optuženi išao je dana 2/2 u patrolu sa još jednim kapom. Došavši do povrh Dobrote opaze dim. Upute se tamo, nadju dva crnogorca, ubijenog Stevana Pavičevića i brata mu.

Tu, kako brat pokojnoga kaže, stao je obtuženi psovati njih i kralja im Nikolu. Ubijeni na to skoči, uhvati ga za grlo i svali pada se. Brat se umiješa, oslobodi stražara te se oba tada dadeše u bjeg. Stražar Vulelija stado puca za njima. Opali deset hitaca. Zadenom kuglom pogodi Stevana izpod posljednjeg desnog rebra, koji probiše se kroz prsa slomi desnu ramenu kost i izidje van. Stevan učinivši nekoliko koraka svali se mrtav.

Obtuženi naprotiv izkazuje kako sledi: Kad sam došao na mjesto gdje su bili ova dvojica crnogorca, upitao sam ih što tu rade. Mjesto odgovora jedan od njih navali na me, uhvati me za grlo i svali me; na to se oba dadeše u bijeg.

Kad su došli na vrh stadoše se bacati kamenjem. Pošto sam bio niže, bio sam u pobjeglij zrak. Pokušaš zastrašiti ih. Opalim 5 hitaca u vrta. No kad ni to nije pomoglo, opalih drugih pet. Desetim pogodio sam jednoga.

Pozvani su bili mnogobrojni svjedoci iz Boke i Crne Gore. Zanimanje je u gradu bilo veliko.

Porotnici su se povukli u 8^{3/4}. U deset sati bi pročitan pravorek porotnika, koji jednoglasno potvrdiše pitanje nužne obrane, te je obtuženi bio riješen.

Vrgorski kampijuni.

Da se vidi, kakove sve perjanice imade utvaraško-demokratski konzorcij, u stanju smo izneti nekoliko podataka o biranim biračima občine Vrgorske koji svoje glasove predaše za utvaraškog kandidata Franiča.

Od 24 birana birača bijahu osudjeni: 1) Nikola Jovič Markov god. 1901 po §. 197. 199.95. 101. ku. na 3 mjeseca teške tamnice.

2) Antunović Frane p. Bože god. 1906 po §. 411. 8. 411. ku. na 10 dana.

3) Vuletić Marko Antin 1890: po §. 312 ku. na 5 dana zatv. 1892: po §. 487 ku. na 7 dana zatv.

4) Jovič Mate Markov god. 1890: po §. 496 ku. na 3 dana zatv. 1892: po §. 312 ku. na 3 dana zatv.

5) Glavaš Jure p. Tome: 1884 po §. 411 ku. na 14 dana zatv. 1884 po §. 411 ku. na 7 dana zatv. 1889 po §. 157 ku. na 7 mjeseci tamnice. 1900 po §. 411 ku. na 3 dana zatv. 1905 po §. 312 ku. na 2 mjeseca zatvora. 1905 po §. 488 ku. na 2 sedmice zatvora.

6) Prnić Mate p. Ante: 1882 po §. 86 kz. na 6 mjeseci teške tamnice. 1887 po §. 152 kz. na 10 mjeseci teške tamnice. 1900 po §. 496 kz. na 1 dan zatvora, 1904 po §. 98 kz. na 5 mjeseci teške tamnice.

7) Tolj Narko p. Stipe: 1901 po §. 460 kz. na 3 dana zatvora.

8) Martinac Miloš p. Dane: 1884 po §. 496 kz. na 4 dana zatvora. 1881 po §. 496 kz. na 3 dana zatvora. 1898 po §. 496 kz. na 18 dana zatvora. 19 0 po §. 491. 487 kz. na 1 mjesec zatvora. 1901 po §. 496 kz. na 20 Kr. globe. 1905 po §. 496 kz. na 12 Kr. globe.

9) Markotić Josip p. Jakova: 1880 po §. 488 kz. na 1 dan zatvora. 1883 po §. 312 kz. na 5 dana zatvora. 1884 po §. 312 kz. na 1 mjesec zatvora. 1882 kz. §. 411. 496 kz. na 14 dana zatvora.

10) Radić Toma p. Marka: 1880 po §. 460. 312 kz. na 3 sedmice zatvora. 1901 po §. 411 kz. na 1 dan zatvora.

Od ostalih pak veći dio bio je osuđen na globu. Ovakove evo perjanice vodiše proti nama izbore za carevinsko vijeće te one za pokrajinski sabor.

Talijansko-Turski rat.

Talijani navijestili rat Turskoj i dali se na zauzeće Tripolisa kao da slave slavje, a po njihovom pisanju izgledalo da ih tripolitanski Arapi jedva čekaju. Tu predaje, tu poklonstva, tu ušinski dočeki. Ali čim dulje tim sve to bolje vidi se da su Talijanci se dali na veliku pustolovinu, koja im neće pomoći ni ugledu ni moći. Pače reklo bi se, da je diplomacija talijanska jednostavno nasjela nekog drugog diplomata, kojij je išio u račun da se Italija zabavi malo podaje od Albanije i balkanskog poluotoka.

Ratom u Tripolisu bit će amo priličnog mira, jer države, što istrošene a što zabavljene rvaču u svojoj kući, već su opredielile da se rat ne smije voditi ni u jadranskom ni u egejskom moru. Italija prema tomu mora se ograničiti na ono obale afrikanke i tu trošiti svoje sile u krvi i u novcu. A da će se istražiti, o tom nema dvojbe, kad se dosadašnji uspjesi pogledaju.

Računajući na dva mjeseca vojne Italije je držala da će joj za vojnu dostajati 1/2 milijarde lira nekog vojničkog fonda. A već je dosada prošlo više od mjesec dana i ona mora i više trošiti i više vojske u Afriku stati nego je cijenila. Već šajke treću vojsku i natrag prima ranjenike i zarobljenike, a u Africi nikakvog napredka, nesamo nego se njezina vojska u svim zajednosnim mjestima mora držati okopao oko gradova i prema nutrinji zemlje nesmije se ni pomoliti.

U Tripolisu vojska talijanska morala se pače posle velike bitke 26 o. m. još i dosta natrag povući. Kažu talijanska izvješća radi bojazni zaraznih bolesti usljed velikih množina nezakopanih lješina, a u istinu radi toga što svoje pozicije nebi mogla održati proti navale turske, izvan dosega topova sa bojnih ladja.

I tako Talijani se uvijek nalaze kamo su odmah nakon izkrcanja bili.

Uz to Turčin nepoštiva. Pregovara neće. Bojno brodovlje tursko već je na visokom moru. Turci i Arapi iz Male Azije, iz Tuniza, iz Egipta, iz pustinja hrle na bzdno polje. Turska carevina ciela ratuje. Bit će tu još ljutih okršaja i na bojnem polju i na trgovačkom. Turčin nije neprijatelj kojeg se lahko svladava.

Austro-Ugarska imala je sto muka dok je zaposjela Bosnu-Hercegovinu, a tu nije ratovala turska država, i pomagali su ustaše i okolišni Hrvati.

Bugarska i Srbija imale su za pomoćnu silnu Rusiju i ciele izobraženi svijet. Koga ima Italija u Tripolisu? Prepuštena sama sebi može bit da održi već do sada zadobivene pozicije, ali te će moći uzdržati jedino silom žrtvom svojih sinova i silnim troškom. Počne li još u vojsci harati kolera, poljež će biti za Italiju subonosan. Napred neće moći, a natrag neće smjeti raditi svoje časti. Što ju onda čeka u svojoj kući?

Nego bilo kako mu drago, što god rekle njeke talijanske novine, mi nevidimo koristi za Italiju u ovom pustolovnom poduzeću, tim manje što pravi rat nije za pravo još ni počeo. A čim bude dalje trajao tim je gore po Italiju. Ona je za mnogo i mnogo godina potisnuta iz Europe u Afriku.

DOMAĆE VIESTI.

Fuzija banovinskih pravaša.

Viećanje obih organizacija banovinske stranke prava dovelo je do konačnog jak-

tičnog ujedinjenja obih pravaških krija u jedinstvenu stranku pod imenom „stranka prava“ na temelju principa, uglavljanih po vrhovnoj upravi stranke prava. Ujedinjena odesle stranka prava imade provesti jedinstvenu organizaciju. Njezin je vrhovni upravni organ poslovni odbor stranke prava. Do saziva zajedničkog stranačkog vijeća sačinjavaju taj poslovni odbor us šest članova takovog odbora dosadašnje stranke prava i tri člana dosadašnje Starčevićeve stranke prava. Prema tomu sačinjavaju sada taj odbor gg.: Cezar Akačić, dr. Karlo Bošnjak, dr. Aleksandar Horvat, dr. Josip Lončarić, dr. Fran Milobar, dr. Josip Pazman, dr. Mile Starčević, Mijo Tkalčić i Stjepan Zagorac.

Poslovni se odbor odmah konstituirao, izabравši privremeno svojim pročelnikom g. dr. Karla Bošnjaka.

U daljnjem viećanju poslovnog odbora stvoreni su zaključci glede svih predradnja oko jedinstvene organizacije stranke prava u Banovini, kao i glede zajedničkog dnevnika „Hrvatska“, koji je već jučer počeo izaiziti.

Hrvatska narodna straža.

U nedjelju obdržavana je u Zagrebu skupština kluba Čirilov-Metodskih Zidara. Zaključeno je da se društvo za podizanje hrvatskih škola prozove „Hrvatska Narodna Straža“, a ne „Hrvatska Matična Školska“, kako se mislilo.

Hrvatska sokolska zajednica.

Primili smo iz Splita pravila „Hrvatske Sokolske zajednice“ i poziv na ustanovnu skupštinu za nedjelju dne 5 studenoga. Istoga dana obdržava se u Zagrebu skupština hrv. sokolskog saveza, proti kojemu je ova Zajednica uperena.

Istina, u zadnje doba izbijaju žalostni pojavi u našem sokolstvu. Za saveznu skupštinu jedan dio slavosrba sprema se da sokolstvo stavi pod tutorstvo magjarskono, htijuci mu za saveznog stariješinu nametnuti poznatog šarenjaka i pristašu Tomasičevog mladog Mazzuru proti dosadašnjem starišini, značajniku i stradalniku dr. Lazaru Caru. Mazzura je razvio veliku agitaciju među društvima koja savezu pripadaju i poslužio se pače i novinstvom. Izgleda da će skupština Saveza biti veoma burna i da bi mogla imati po sokolstvo težkih posljedica.

Kolikogod je u sokolstvu od nekog doba zagospodovao duh nama protivan, ne možemo ipak da odobrimo pokret u Splitu koji ide za ustanovljenjem posebne sokolske organizacije. Dužnost je svakog pravog Sokola da uzastojno povratiti sokolstvo u narodnom pogledu onamo gdje je bilo pred desetak godina. Onda ljudima koja Mazzurina nije bilo mjesta u Sokolu. Kada ne bi uspjelo spasiti sokolstvo hrvatstvu, onda ćemo već znati da spasimo hrvatstvo od ovakovog sokolstva.

Učiteljsko pitanje. Iz Zadra primamo:

Osnova Zemaljskog Odbora o uređenju učiteljskih beriva predata je Pokrajinskom Školskom Vieću, ali se nalazi u rukama referenta, koji je prezaposlen, pa bi se rješenje moglo otegnuti.

Premetačine u Bosni.

Bečko novine javljaju, da oružništvo obavlja premetačine jer je ustanovljeno na široko razgranjeno kriomčarenje. Nadjeno je u nekoliko kuća pedeset revolvera, mnogo naboja i bodeža. Poveden je postupak proti jedno 30 osoba.

Bosanske željeznice.

U nedjelju je u Beču obdržavano zajedničko ministarsko vieće, u kojem je postignut sporazum u pitanju bosanskih željeznica. Zaključeno je graditi željeznicu od Novoga do Bihaca, zatim onu od Banjaluke do Jajca, pa onu Tuzle do Sarajeva, i napokon prugu od Tuzle do Save. Željeznice gradit će se na trošak bosanske vlade.

Rekonstrukcija kabineta.

U nedjelju je ministar predsjednik barun Gautsch imao dugi razgovor s viadromom glede rekonstrukcije kabineta. Očekuje se, da će službeni list već sutra donijeti listinu novog kabineta. Ostali bi u Gauschova ministar pravde Hochenburger i ministar obrane Georgi, Stührig bi prečao sa nastavu na unutarnje poslove, a nastavu preuzeo bi barun Wieser. Ministarstvo javnih radnja imao bi preuzeti tajnik trgovačko-obrtno komore u Pragu Hotovec, ono trgovine odjelni predstojnik na ministarstvu unutarnjih posala barun Fries. Kad bi sadašnji poljački ministar zemljak došao na ministarstvo željeznica, na njegovo mjesto imao bi biti imenovan zast. German. Za ostale listnice vode se pregovori.

Upravitelj drž. imanja u Biogradu vraća se u službu.

Primamo iz Zadra: Kako je poznato, upravitelj Jankoloviće kod Biograda nalazi se još uvijek pod disciplinarnom iztragom, a Jankolovićom upravlja jedan vježbenik, koji tek ima da položi izpit.

Nastavak iztrage promjenio je kurs, te su u Beču mišljenja, da g. Stech ne može biti radi „benzina“ suspendiran, već ga namjeravaju vratiti u službu, ali ne u Dalmaciju.

Zadrugarstvo.

Poznajemo, da će se u decembru održati u Zadru tečaj za tajnike kotarskih gospodarskih zadruga, kojom prilikom će biti tajnicima razdana „Uputa u knjigovodstvo“.

Razprava proti Njegušu.

Razprava proti Njegušu radi atentata u parlamentu biti će u drugoj polovini ovog mjeseca u Beču.

IZ GRADA I OKOLICE.

Za gradski vodovod. Ovih dana čita se u novinama, da je za Kistanje odobrena osnova za vodovod. Ovo odobrenje osnova postaje kod nas samo nešto iluzorno, jer eto imamo odobrenu osnovu i za rekonstrukciju šibenskog vodovoda, i to još od dvie godine nazad po prilici, a medjutim još uvijek uza svo pospješivanje i nastojanja naša občina čeka rješenja zanimanih vlasti u pogled subvencija. Bilo bi vrijeme, da se o tom odluči, kad se radi o tako važnom, upravo životnom pitanju za jedan cio grad, a i okolici.

Doznaka poštanskih paketa na kuću. Doskora počeo će poštanski paketi donošati po poštanskom osoblju izravno u kuću, i to kroz grad ručnim kolcima, a drugdje kolima.

Šibenska Glazba svirat će danas u 11 i pol sati na malom trgu po sliedećem programu: 1. Fučić; Florentinska koncertna koračnica; 2. Zadrari: „Dvoboj“, Ouvertura; 3. Zajc: Velika fantazija iz opere „Nikola Šubić Zrinski“; 4. C. Millocker: Podpouri iz opere „Djak prosjak“; 5. Koračnica: „Starčević.“

Vojni obveznici. Svi mladići rođeni god. 1889, 1890 i 1891, koji su obvezani doći sliedećoj stavnji, pozvani su, pod prijetnjom kazne, da se ovoga mjeseca prijave u obćinskom uredu.

† **Josip Eskerica.** Jutros u 4 sata preminuo je ovaj čestiti gradjanin u 53 godini života. Za punih 10 godina bio je neodglednik naše ribarnice, te je povjerenju mu naš zadužak savjestno izpunjavao. Laka mu bila zemlja, a obitelji naše saučesće.

Ljudi dobrog srca. „Ubozkom Domu“ udeliše: Da počasti uspomenu Antule Rora; Ante Bogdanović iz Trsta K 30. Da počasti uspomenu Petra Beroš; Stjepan Zjazić K 2. Da počasti uspomenu Slavke Škarica; Petar Crnogorac i supruga K 5. Uprava svima najsrdačnije zahvaljuje.

Imanje na prodaju. Pišn nam iz Skradina, da su u Bribirске Mostine došla dva gospodina iz Banovine da kupe imanje g. Filipa Sinobada. Koliko nam je poznato, imanje je liepo, jer je tamošnja bana regulirana, pa bi bilo od koristi po naš narod, da imanje dodje u ruke kuhaca koji bi ga parcelirali.

Dozvola pazara u Konjevertima. Namjestništvo je dozvolilo za 8 ov. mj. obdržavanje pazara u Konjevertima, pod veterinarskim nadzorom. Na pazaru mogu se doznati i svinje, ali samo iz nezaraženih odlomaka občine šibenske i uz marvinsku putnicu.

Ubojstvo u Čistoj Maloj. U nedjelju večer na Čistoj Maloj pri čaši vina sin Popovića; Todora ubode mladića Lalić Nikolu Obradova. Ranjenoga povedoše preko Zatonu u bolnicu, ali je na put nesretnih kod Kovče izdahnuo. Ubojica je uapšen.

Sa ribarnice. Jučer, kao na post Svih Svetih, ribarnica bijaše puna svakojake ribe. Cijene su bile: ugoru K 1—1,20, trljama K 1,40—1,50, srdelama iz Rogoznice 72 pare, girice od 40—60 para po kilogramu.

Porota. Sinoć u 10^{1/2} dovršena je dne 27 pr. mj. započeta razprava proti Anti Montani, Tomići Šeat, Anti Ili i Nikoli Frančić iz Drniša, obtuženih sa pronevjerjenju na štetu „Hrvatske seoske blagajne“ u Drnišu, odnosno sa kriva svjedočanstva. Razpravu je vodio savj. Graovac, viećnici sa svjetnici Dominis i Maroli, državno odvjetništvo zastupao je d.r. Ucović. Montanu branio je d.r. Krstelj, a jošatale obtuženike d.r. Makale; zapisničar prislušnik Matković.

Obrambeni govor d.r. Krstelja bio je od izvanrednog efekta. Slušatelji, pa i sami porotnici bijahu puno ganuti.

Prvak g. Ivanko Plazonić iz Vrlike proglasio je pravorek porotnika, koji za obtuženog Montanu zanikaše **jednoglasno** sva postavljena im pitanja krivnje zločina prevare i pronevjerjenja, a isto tako **jednoglasno** zanikaše krivnju i ostalih obtuženika.

Na temelju pravorek porotnika sudbeni dvor je obtuženike riešio.

Nestalo naše sugradjanke. Pišu nam iz Zadra 31 listopada: Vaše sugradjanke gdje Stanislave Mihaljević ima već tri dana nestalo je u Zadru. Drži se da se je nesretnica utopila, potresena nenadnom smrću rođaka Dušana Bogdanovića, poštanskog povjerenika.

Plesni vijenčić priredjuje večeras u prostorijama Čitaonice i Sokola naša mladost. Ulaznica 1 K.

POKRAJINSKE VIESTI.

Tragična smrt kćerke dr. Borovića. Javljaju nam iz Knina 39 listopada; Jučer popodne oko 5 sati trogodišnja kćerka dr. Stjepana Borovića, odvjetnika u Kninu, išla je u pratnji desetgodišnje sestre šetnjom do kolodvora. Na kolodvoru uhvatila se za jedna drvena vrata, koja su bila stavljena za ogradu jednog vrta, vlastosti željezničke stanice, a da nisu bila pričvršćena. Mala je mislila da će se vratima moći malo igrati, otvarati i zatvarati, kad dojednom vrata se, 80 kilograma težka, svale na nju takovom snagom da je nesretnica nakon malo vremena izdahnuhla.

Sutra će joj biti sproved, a poslie toga obaviti će se sekcija trupla. U cilnom mjestu ovaj događaj izazvao je obće saučesće.

Autobus u Zadru. Pišu nam iz Zadra: U koliko ne bude opet kakvog nesporazuma, ili se ne bude čekalo rješenje ministarstva, kojom će se bojom bojadisati automobili, imali bi skoro automobili doći. Kod vojničkog vježbališta gradi već postaja, garaža. Automobili imati će I. i II. razred.

Nesnosno stanje u Metkovićim. Tamo je postavljen za upravitelja zagriživi strančar, koji uredio izbore kako je htio, a sada redom tuži i osuđuje pravaše. I drugi nudi postupaju onamo slično. Tužbe predpostavljenim vlastima ostaju uzaludnom dangubom, pa pitamo: hoće li uvijek to tako trajati? Ili su pravaši postavljeni izvan zakona?

„Djački Dom“ u Zadru. Tko poznaje prilike Hrvata u Zadru, taj vrlo dobro će znati od kakve je važnosti akcija za koncentraciju našeg življa u tom gradu. Poslije priličnog zastoja, pa ako hoćete i nehaja od strane naše inteligencije, opaža se u zadnje vrijeme neko aktivnije kretanje, koje uliva nadu, da će i Zadar stresti sa sebe naturno tudjinsko obilježje.

Medju ustanovima, koje spadaju medju jače faktore u borbi za napredak, spadaju naše jače faktore u borbi za napredak, spadaju na prvom mjestu: sokol, radničko društvo, čitsonica, pučka knjižnica itd., te bi se tome imale pridružiti još ustanove, koje bi imale za zadatak organizaciju raznih staleža, a specijalno organizaciju na kulturnoj podlozi.

Mudju vrlo važne narodne institucije spada i skoro osnovani „Djački Dom“ u Zadru. Nije to nikakva politička ustanova, niti smije da bude nego je to ustanova, koja ima da okupi našu školsku omladinu, da je dobro odgaja zdravim i kršćanskim knjičnim odgojem, da vodi brigu oko njenih školskih dužnosti, da roditeljima olakša brigu oko školovanja svojih sinovima, i da je otme od upliva zadarske ulice.

Česi su, sakupljajući svoju omladinu na sličan način, odzvali se tudjinskom nplivu i stvorili novu, čisto narodnu geraciju.

Zavod je stavljen na zdrave noge i ima ustova za liepi uspjeh. Vrlo je važna činjenica, da mlade koje se školuje, koja uli, dobijr domju i zdravu hranu. Kako vidimo, tome je uprava posvetila osobitu pažnju — pa je hrana u zavodu ne samo dobra nego i lukuzna, pa ne znamo, kako se može sa onim 70 K. mjesečno sve to dati. Svako će sve to biti skopčano sa žrtvama, koje su danas teške, ali koje će dati dobra ploda.

Eto kakvu hranu učenicima dobijaju: Običnim danom za objed: juhu, kuhano meso, povrće, četvi, vina i kruha po volji

Za večeru: meso ili ribu (u posne dane) povrće obično voća, 1/4 vina i obilje kruha. U nedjelju i četvrtak dobijaju pečeno (obično piletinu) ili slatko. U jutro i poslije podne bijelu kavu, a u jutro zajutkar. Učenicu se spremaju u naročito zato udešenju učionici, koje onda upravlja prefekt. Šetnje su zajedničke kao i podizanje kinematografa, predstava, izleta itd.

Istina je, sve je to udešeno u malome, prema mogućnosti za početak — ali treba uzvati, žalibože da pokretači nijesu imali pomoći niokuda i niokoga!

Danas, istina, opaža se već intesivno sovanje, te već nekoji prijatelji naše obće stvari obćavaju i aktivno pomoći sanstvar.

Ova tako nevina naša stvar nije mogla naći u Zadru kuće ni kućika, te se jedva (poslije dva mjeseca), preduslavljujućo g. L. P. Relje, smjestila u njegovu kući.

Nadati se je, da će ova ustanova, koja danas leži na ledjima i ako vrlo aktivnoj, ali samo, u glavnom uzvelu, jednog čovjeka, da će ta ustanova zajedničkim silama postati ono, što nam je toliko trebalo u Zadru.

Mi je s naše strane najtoplije preporočimo roditeljima i pažnji naše inteligencije.

Osuđen urednik „Slobode“. Pišu nam iz Splita 28 ov. mj. Okružni kaz. kao prizivni sud u Splitu danas je potvrdio osudu Kotarskog suda u Splitu, kojom je Ivan Bulić, odgovorni urednik „Slobode“, bio priznat krivim prekršajom po §§. 19, 22 zakoni o štampi te osuđen na 40 kruna globe ili četiri dana zatvora za to što nije uvrstio u cjelini jedan ispravak savjetnika D. Mandolfa, a komad štampa, na gdje je uvrstio propatro je komentira, nadalje osuđen je pošto je taj ispravak uslijed oslijed osude prvog stepena uvrstio medju oglase, da ga mora opet uvrstiti u cjelini pod istu rubriku pod kojom je bila tiskana izpravljena vijest.

Talijanski pozivi u okolici Sinja. Javljaju nam iz Sinja: Sa amošnjega c. k. Suda po selima tečajima zaredali pozivi na tiskanicama samo talijanskim jezikom, u istinu vrijeme proviđenosti i naše hrvatstvo. Zreljeti je da se ovako omo zivnom postupku čim prije na kraj stane.

Pristranost c. k. nadludgara u Zadru. Primamo: Amošnji nadludgari Blažek i Zlatko postojeću stranku, lugare od povjerenja općinske stranke progone izazivju plaću im obustavljaju, predložene lugare nepotvrđuju, samim jednostavnim odgovorom: *nema se povjerenja*. Neka čim prije c. k. Poglavar ovomu na put stane, jer će u javnosti izaći takovih stvari zbog kojih morati će se zastiditi i nadludgari i sam poglavar. Očito je da u nadšumarskom uređovanju silne nerednosti vladaju, izać će jur na lopar.

Eksplozija u vaku Knin-Perković. Prekosino u vaku iz Knina do Perkovića došlo je do zamjerne uzurpacije. Poštanski konduktor, htijuci večerati, stavio je grijati na svieću jednu kutijicu — zatvorom — konserviranog mesa. Odjednom kutijica eksplodira takovom snagom da je ugasila svjetiljku. Blizi putnici prepadohše se, obavješteni o stvari prasnuse u smieh.

Promet i samovolja. Iz Biograda primamo: Na brzog prugi Zadar-Sibenik imali bi parobrodi „eventualno stati“ u Biogradu, a to eventualno mi svakako tumačimo tako, da to ima biti kad imo putnika. Nu nekoji kapetani jedan put stanu a deset ne, te obično ovom nastojanju nije uzrok neviere. Često puta im se vrlo važna posla u Sibeniku. Putnici se javi agenciji na vrijeme, ona ga uputi na kapetana, e on obično — odbijje molbu.

Bilo bi vrijeme, da ta naša „Dalmatija“ prestane živjeti od ovakvih eventualnosti.

Bolestni na plućima, na grlu

- - na zaduhi - -

Tko hoće da se rieši plućnih bolesti i grlobolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Welsensburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja.

Knjižice badava.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Najnovije brzajavne vijesti primljene u jutro rano 1. studenoga 1911.

Knin-Novi, ne Knin-Ogulina.
Beč, 31 listopada. O vijećanju zajedničkog ministarskog vijeća (vidi domaće vijesti) saznaje se nadalje, da je lička željeznica sasvim napuštena, a da će Dalmacija biti spojena s monarkijom s jedne strane željeznicom Novi-Bihać-Gospić-Knin, s druge pak prugom Sinj-Aržano-Bugojno. Suvise imala bi se graditi željeznica od Knina do Zadra preko Kistanja i Benkoveca.

Turci osvojili Tripolis.

Pet hiljada talijana poginulo.
London, 31 listopada. Ovdješnje novine javljaju, da su Turci osvojili od Talijana grad Tripolis. Poginulo je navodno 5000 Talijana. Boj je počeo noćas te još traje.

Ministar vanjskih posala Turske saobćio je jednom poslaniku, da je talijanska posada u Tripolisu već kapitullirala. Porta je primila radostnih vijesti, ali im sadržaj drži tajnim. Poginuše četiri kumpanije bersaljera i dvie regimente vojnika; ostalo zdravih samo 186.

Carigrad, 31 listopada. Mladoturski zastupnik Rami bey brzajavio je „Tanin“ vijest o oslobodjenju Tripolisa. Talijani nemoguše odoljeti Turcima, povukoše se natrag ostavivši topove, mnoštvo pušaka i municije. Talijanski kapetan Buchini, obkoljen od Arapa, da ga ne uhvate i ne zarobe, ubio se iz revolvera.

London, 31 listopada. Preko 3500 Arapa odputovalo iz Egipta proglašivši sveti rat protiv Talijana.

Grozote Talijana u Tripolisu.

London, 31 listopada. Iz Tripolisa dolaze vijesti o grozotama koje počinjaju talijanska vojska na Arapima. Zarobljene Arape, starce, žene i djecu, gole golate, međusobno konopima vezane, vodijahu Talijanci kroz grad hoteci tako prestrašiti pučanstvo. Gole žene zapomagahu. Gleđaoce je ovaj prizor strašno razjario.

Talijani su kućišta Turaka jednostavno dignuli u zrak.

Talijanski dementi ovih vijesti ne nalazi ovaj čas vjerovanja.

London, 31 listopada. Kod trodnevnog boja kod Tripolisa Talijani uništise sve što god im došlo pred pušku. Bez milosrdja ubijahu žene i djecu.

Dopisnik „Temps“-ov doživio je sam grozote koje se u dvadesetom vijeku ne mogu opravdati vojničkim razlozima.

Ubijen načelnik Tripolisa.

London, 31 listopada. Arapi osvojivši Tripolis ustrieleše Hasun pašu, izdajicu, načelnika Tripolisa.

Borba oko Bengazija.

Malta, 31 listopada. Arapi otvorise ponovno borbu oko Bengazija. Rezultat nije poznat.

Gautsch demisionirao.

Beč, 31 listopada. Ministar predsjednik barun Gautsch predao je danas pošte podne kralju ostavku čielog kabineta. Nakon toga konferirao je barun Gautsch sa grofom Stirgh, iz koje okolnosti pronieli se glasovi, da je Stirgh budući ministar predsjednik.

Beč, 31 listopada. Privatno se javlja, da će u četvrtak biti objelodanjena listina novog kabineta i to grof Stirgh kao ministar predsjednik, barem Freid trgovinu, ravnatelj štedione Schwarz financije (Dorosimo ovo s rezervom. Op. Ur.)

Imenovanja u vojsci.

Beč, 31 listopada. Prigodom novembarskih promaknuća kralj je imenovao Lothara pl. Hornsteina zapovjednikom 16 vojnog zbora u Dubrovniku; Stegmunda viteza Benigni feldmaršallantantom; Sijepana Leovicia obrstlajntantom; Eugena Petzolda i Ivana Napollona majorima; Rudolfa Laubla, Antona Willferta i Rudolfa Zimpireka kapetanima; Rudolfa Fabijani, Viktora Pychnera i Kladija Jurika nadporučnicima; Gjura Bublea, Agenora Rocchi i Antuna Clein poručnicima — sve u Dalmaciji.

Kriza u Ugarskoj.

Budimpešta, 31 listopada. Predsjednik parlamenta Berzeviczy saobćio je grofu Khuenu neuspjeh svoje misije, da skloni opoziciju na popustljivost. Khuen je tome izvjestio ministarsko vijeće i izvjavio, da vlada nemože stanovište opozicije uzeti na podlogu daljnjim pregovaranjima.

Grof Tisza rekao je novinarima, da iza Justhova govora u Baji, u kojemu je vodja nezavisnjaka izvjavio, da bez sveobćeg izborno prava nema mira, sva su pregovaranja iluzorna. Da postignemo djelatnost parlamenta mi moramo uvesti strogu primjenu poslovnika.

Radna stranka odobrava ovu izvjavu i najavljuje žestoku borbu protiv opozicije. U ponedjeljak najavit će Khuen kampanju posebnom izvjavom. Čini se da je Khuen dobio od vladara široke ovlasti, pa i za razpust parlamenta.

Revolucija u Kini.

London, 31 listopada. U jučer obnarodovanom ediktu kinezi car najavljuje reformu ustava i da će se narodnoj skupštini podastriet zakonska osnova u ustavu. Drugi edikt sadrži amnestiju za političke prekršaje.

Vladine čete zapovjedoše Hankau, dočim ustaše zaposjednuše naprotiv kod Tainfua željeznicu i prekinuše vladinim četama povratak u Peking.

Madžurske čete neće da idu protiv ustaša.

Rusija u Perziji.

London, 31 listopada. Ruske čete prodrle su u sjevernu Perziju. Rusija misli podupirati svrgnutog šaha.

Prelaz preko Tunisa.

Pariz, 31 listopada. Francuzka vlada odredila je, da se ima spriječiti prelaz Turaka preko Tunisa u Tripolis.

Pad sa krova crkve.

Beč, 31 listopada. Sa krova Zavjetne crkve palo 5 je radnika. Ozledjenim pruženo je zadnje pomaganje. Preneseni su u bolnicu. Pred crkvom sakupljaju se ti sućue radoznalog svijeta.

ODPISI UREDNIČTVA:

Gosp. Zelajla Vice — Trogir — Šaljemo Vam redovito, ali pošta tamošnja uvijek šalje matrag, jer da ste u Trogiru ne poznat. Javite nam se.

Javna zahvala.

Najsrdajnije zahvaljujem svim onima koji mi prigodom smrti moga nezaboravnog supruga

Šimuna Jurića

ma bilo kojimgod načinom izkazae saučeeće.

Osobito zahvaljujem poštovanom ocu fra Anti Špiki, koji je milom pokojniku pružio utjehe svete vjere. U Sinju, 30 listopada 1911.

Ožalošćena udovica
Ivanica Jurić.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

Br. 2239.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto obćinskog liečnika u Pagu uz godišnju plaću od K 4000, što će primati iz obćinske blagajne u jednakim mjesečnim predplatnim obrocima, od kojih K 2400 kao obćinskom liečniku, a K 1600 u ime liečničke pohode za liečenje stanovnika grada Paga.

Za pohode po selima imati će pravo na pristojbe i putne troškove. Liečnik ima pravo na stalnost i mirovinu u smislu pokrajinskog zakona 28 veljače 1899.

Natjecatelji dokazati će ovlast na liečenje u zemljam zastupanim na Carevinskom Vieću i da poznaju dopunu hrvatski jezik.

Svakomu je natjecatelju prosto obratiti se podpisanom Upraviteljstvu za potanje obavjesti i razjašnjenja.

Rok natječaja traje do 30 studenoga o, g. a molbe imadu se prikazati podpisanom.

Pag, 30 Listopada 1911.
Od Obćinskog Upraviteljstva
Načelnik
F. Budak.
Prisjednik
I. Pačič.

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

VIS - - STARIGRAD - - VELLALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA
„ „ ŠIBENIK. „ „

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPKED.

TKO ŽELI KAROVU OBAVIEST GLEDE NAŠIH OGLASA U „MALOM OGLASNIKU“, DOBIT će ODGOVOR SAMO ONDA, AKO NAM PRIPOLAJE MARKU ILI DOPISNICU ZA ODGOVOR.

KUĆA dvokatna u prizemlju više konoba i dvorište (obala), u neposrednoj blizini mora, na liepom položaju na početku Doca, prodaje se. — Pokušite obavjesti u upravi našeg lista pod brojem 127.

ZASLUŽBU liepu mogu imati trgovci prodavanjem na upravu lista. „Hrvatske Rieči“. 122

KONI, crvene dilače, od 10 godina, visok 150 cm., podprno sifur i dobar za teret, prodaje se. — Pokušite obavjesti u upravi našeg lista pod brojem 115.

SLUŽBU TRAJIŠE? Naći ćeš je, samo oglasi u „Hrvatskoj Rieči“. 122

DVA KONJA, dvokolica, kartić s lotrom prodaju se. Uplatiti se kod Krate Jadronje u Šibeniku. 114

STANOVE I SOBE traži i iznajmljuje „Mali Oglasnik“, „Hrvatske Rieči“. 123

NAUČNIKA za tipografski obrt traži „Hrvatska Tiskara“ (Dr. Krstelj i drug.) u Šibeniku. 120

UČITELJA gimnastike traži „Hrvatski Sokol“ u Zadru. Plaća K 1800 i 10 po sto čistog prihoda svih gimnastičnih vježaba te troškovi prevoza i 9 K dnevice za pouku ostalih sokolskih društava u župi. 124

„Djački Dom“ u Zadru

KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obksrbu (vrlo dobra hrana, stan udoba, pranje, čišćenje, krpjenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u **pripravni tečaj** za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se bezplatno.

Ravnateljstvo.

Marko Markovina

Split
Telefon 93.

Skladište i Zastupstvo

Peći i šparherda,
Eternita
Cijevi, dimnjaka i pločica
keramike

Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debeloga
Zahoda porculane i t. d.

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od liepnih pjege, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo **STECKENPFERDOV SAPUN** od lilijanovog mleka (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

ANT. RADIC

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
SPLJET
S PALATOI
Ilustrovane slike i dalje badava

Grubišić & Comp.

u Šibeniku

Odpravnništvo i stovarište za umjetno gnojivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

tapetarska i devodjeloka
radionica

Častimo se obznaniati p. n. obćinstvo, da oko prvoga dojduećega mjeseca u kući Čičin na obali kod „Hotel de la Ville“ otvaramo

Prodaju naše čisto vunene štofe

podpuno odgovarajuće englezkoj štofi, čisto vunelih pokrivača (kuverata) i narodnog sukna, a istodobno i

KROJAČKI SALON

sa vriednim, modernim i diplomiranim krojačem.

U stalnoj nadi, da će p. n. obćinstvo ovakovo poduzeće poduprieti, već unapred zahvaljujemo

Prva Dalmatinska Tvornica
Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

--- PAPIRNICIA ---
VANJSKE NARUČBE UZ POUZEĆE, NA IZBOR.
BLIŽA SE BOŽIĆ
URESI ZA DRVCE — DAROVI — URESI ZA DRVCE
ARTUR GRIMANI I DRUG. — ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na čeonice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A** (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B** (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C** (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula** (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik** (poštanska)
Polazak iz Trsta svake srijede u 5 sati poslije podne; povratak u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D** (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 poslije podne.
- Trst—Vis** (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineških srebrnarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Dobiti ilustrirani cjenik. Tvorničke stalne cene.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Krondorferova

alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji V. VUČIĆA, Šibenik

Papir i tuljevi za cigarete

ABADIE

PARIS

Dobiva se u svim trafikama

Ljekarnik

A. Thierry-a Balsam

samo pravi sa zaštićenim znakom zelenom opaticom. Zak. zaštićeno

Alles echter Balsam
aus der Schatzkammer Apotheken des
A. Thierry in Pragrad
als Kautschuk-Substitut.

LJEKARNIKA
A. THIERRY-a
samo prava
STOLISNA
MAST.

pouzdan i siguran uspjeh kod rana, prišteva, ozleđa, otekline, odstranje iz telesa sve strane stvari, te većinom pošteđuje bolne operacije. Lieči ima kako stare rane itd. 2 kutije stoje K 3-00

Glavni izvor:

Ljekarna k Angjelu čuvaru Adolfa Thierry-a u Pragradi, Hrvatska.

Dobiva se skoro u svim ljekarnama. Na veliko u svim medicinskim drogerijskim trgovinama.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

TVORNICA PAPIRNATIH VRECICA

- ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA). -

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošaoci ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe. se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEĆE, A POZNATIM I :: BEZ POUZEĆA DO IZMINUCA UTANAČENOG ROKA IZPLATE. ::

IMADEM VELIKU ZALIHU GOTOVIH CIPELA I RADIONICU SVAKOVRSNE OBUĆE I OPANAKA. IZRAĐUJE SE BRZO I TAČNO PO NAJFINIJEM I NAJMODERNIJEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE OG. ČINOVNICIMA, Č. KRALI. VOJNICIMA, OROUŽNICIMA I FINANCIAL. STRAŽARIMA. PRODAJE SE TAKODJER I NA MJESEČNE OBROKE.

AUGUST ŽIGON — ŠIBENIK.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PGDRUŽNICA ŠIBENIK ::

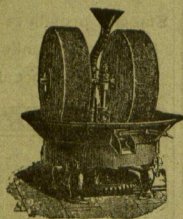
Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNICE. DE-VIZE SE PREUZIMLU NA JUKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE - - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA-BEZPLAT- - - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - -

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFI-NIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO- :: :: DARSkih STROJEVA :: ::

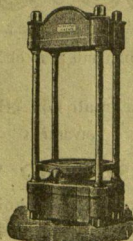
RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

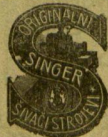
Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

SINGER

„66“

— ŠIVAĆI STROJ —
NAJNOVIJI I NAJSAVRŠENIJI.

SINGER

-- ŠIVAĆI STROJEVI --
SINGER MOGU SE DOBITI
SAMO U NAŠIM VLASTITIM
DUĆANIMA.

DRUŠTVO SINGER A. D. ZA ŠIVAĆE STROJEVE

ŠIBENIK — GLAVNA ULICA.

Na zahtjev šalju se sve upute. Uzorci vezova kao i šiveni uzorci šalju se badava i franko.

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?

Sa želudačnom bolesti u današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome predu-sretno preporočam u zgodno doba uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji okrepiljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga podpuno zdravim. Tko dakle želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvršno i hvalovredno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvršni Nectar pronađen je od soka iz raznih bilina pa mještan sa dobrim vinom. Djeluje svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvrstan liqueur za želudac, odnosno želudačno vino i nema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzročenje pravljenje sokova.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar

koi žele imati podpuno zdrav želudac. Nectar je izvršno sredstvo proti želudačnom kataru, grčevima, boli i slaboj probavi ili sluzi. Isto tako NECTAR odstranjuje začepljenje, ukocnenost, kolikni srčani kucavicu, a daje mnogo boju i mirnoću, tek i ugodno spavanje, dočim bezsanicu, glavobolju i nervoznost uništava. Usled svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si kriepak i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Drniša, Tlesna, Biograda na moru, Vrljke, Knina, Zadra, Benkova, Kaštelstarog, Splita te u svim većim i manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Takodjer razaljuju ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Nectar-a“ po originalnoj eleani u sva mjesta Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenya!

Zahtjevajte samo izključivo

Dra. Engel'schen Nectar

Mej NECTAR nije nikakova lajna. Sadržan mu je: Samsos 300, vinak kista 150, malinav sak 100, crveno vino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stotilnik 30, sumak jagode 30, pelina 30, kromenak, anis, ostropera i drugo korjenje po 10, pomiješano sve skupa.